Lietas Nr. C04267913
Lietas arhīva Nr. CA-0886-16/16

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā, 2016.gada 20.aprīlī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētājs V.Vazdiķis,
tiesneši S.Vamža,
O.Blūmfelde,
ar tiesas sēžu sekretārēm S.Melderi un L.Krumholci,

piedaloties prasītājam /pers. A/, prasītājas /pers. B/ pārstāvei /pers. C/ un trešās personas /pers. D/ pilnvarotajam pārstāvim zvērinātam advokātam Jānim Līdem,

Rīgā, Brīvības bulvārī 34 atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /pers. A/ un /pers. B/ prasībā pret /pers. E/ par testamenta un mantojuma apliecības atzīšanu par spēkā neesošu, mantojuma tiesību atzīšanu, īpašuma tiesību atzīšanu uz nekustamo īpašumu un ieraksta dzēšanu zemesgrāmatā, ar trešo personu /pers. D/, sakarā ar /pers. A/ un /pers. B/ apelācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2015.gada 9.jūnija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2015.gada 9.jūnija spriedumu /pers. A/ un /pers. B/ (turpmāk arī – Prasītāji) prasība pret /pers. E/ (turpmāk arī – Atbildētāja) par testamenta un mantojuma apliecības atzīšanu par spēkā neesošu, mantojuma tiesību atzīšanu, īpašuma tiesību atzīšanu uz nekustamo īpašumu un ieraksta dzēšanu zemesgrāmatā, ar trešo personu /pers. D/ apmierināta daļēji.

Atzīts par spēkā neesošu /pers. F/ 2010.gada 16.maijā sastādītais testaments.

Atzīta par spēkā neesošu 2011.gada 24.oktobra mantojuma apliecība (par pēdējās gribas rīkojuma akta stāšanos likumīgā spēkā), kas reģistrēta zvērinātas notāres Anitas Elksnes aktu un apliecinājumu reģistrā ar Nr.11602.

Atzītas Prasītāju mantojuma tiesības uz /pers. F/, mirušas 2010.gada oktobrī, atstāto mantojumu katram 1 domājamās daļas apmērā.

Noraidīta prasība daļā par 2012.gada 5.oktobrī starp /pers. E/ un /pers. D/, noslēgtā pirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu un /pers. A/ un /pers. B/ īpašuma tiesību atzīšanu uz nekustamo īpašumu /adrese A/, kadastra Nr. /numurs A/, katram ½ domājamās daļas apmērā.

No /pers. E/ piedzīti: 1) par labu /pers. A/ tiesas izdevumi - valsts nodeva 71,14 *euro*; 2) valsts labā tiesas izdevumi - ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 7,65 *euro*.

Tiesa atzinusi, ka: 1) lietā nav strīda, ka /pers. F/ mirusi 2010.gada oktobrī; 2) lietā nav strīda un tas izriet no lietas materiāliem pievienotajām izziņām par dzimšanas reģistrāciju, ka Prasītāji ir mirušās /pers. F/ otrās šķiras mantinieki, tādējādi atzīstams, ka Prasītāji ir tiesīgi apstrīdēt /pers. F/ sastādīto testamentu.

Tiesa no 2015.gada 16.februārī sastādītā ekspertu atzinuma Nr.66/2015 konstatējusi, ka /pers. F/ testamenta taisīšanas brīdī nav spējusi apzināties savu rīcību, jo atradusies gara slimības stāvoklī.

Tiesa atzinusi, ka /pers. F/ 2010.gada 16.maijā testamenta taisīšanas laikā psihiskās saslimšanas - nepārtrauktas norises paranoīdās šizofrēnijas dēļ nav spējusi saprast un vadīt savu rīcību, kā arī nespējot saprast un apzināties savas rīcības sekas un izprast testamenta saturu, nav bijusi spējīga taisīt testamentu saskaņā ar Civillikuma 421.panta otro daļu, līdz ar ko /pers. F/ 2010.gada 16.maija privātais testaments, ar kuru viņa visu sev piederošo mantu un dzīvokli pēc adreses /adrese A/ novēlējusi Atbildētājai, atzīstams par spēkā neesošu.

Tiesa norādījusi, ka, atzīstot par spēkā neesošu testamentu, vienlaikus par spēkā neesošu atzīstama zvērinātas notāres Anitas Elksnes 2011.gada 24.oktobrī izdotā mantojuma apliecība, ar kuru Atbildētāja apstiprināta mantojuma tiesībās uz visu /pers. F/ atstāto mantojumu, tai skaitā, tiesībām iegūt īpašumā nekustamo īpašumu /adrese A/.

Tiesa atsaukusies uz Civilprocesa likuma 693.panta trešo daļu, kas noteic, ka mantiniekam jāizsaka sava griba pieņemt mantojumu gada laikā, skaitot šo termiņu no mantojuma atklāšanās dienas.

Tiesa atzinusi, ka lietā nav strīda par faktu, ka uz laikraksta „Latvijas Vēstnesis" 2010.gada 27.oktobra laidienā Nr.170 publicēto sludinājumu pieteikties mantojuma tiesībās uz /pers. F/ atstāto mantojumu Prasītāji nav atsaukušies.

Vienlaikus tiesa atzinusi, ka ir pamats atzīt, ka Prasītāji, 2009.gadā pieņemot mantojuma atstājējai piederošo mantu – /pers. A/ pulksteni un /pers. B/ šujmašīnu, likumā noteiktajā termiņā ir pieņēmuši 2010.gada oktobrī mirušās /pers. F/ atstāto mantojumu.

Tiesa atzinusi, ka /pers. D/ uzskatāma par strīdus nekustamā īpašuma labticīgu ieguvēju, līdz ar to nav pamata prasījuma par 2012.gada 5.oktobra pirkuma līguma, kas noslēgts starp /pers. E/ un /pers. D/, atzīšanai par spēkā neesošu un Prasītāju īpašuma tiesību atzīšanai uz nekustamo īpašumu /adrese A/.

[2] 2015.gada 8.jūlijā Prasītāji iesnieguši apelācijas sūdzību, pārsūdzot Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2015.gada 9.jūnija spriedumu daļā, ar kuru noraidīta Prasītāju prasība par 2012.gada 5.oktobra starp /pers. E/ un /pers. D/ noslēgtā pirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu un Prasītāju īpašuma tiesību atzīšanu uz nekustamo īpašumu /adrese A/, katram ½ domājamās daļas apmērā.

Norādīts, ka: 1) tiesa nav vērtējusi visus apstākļus kopumā; 2) tiesa nav vērtējusi apstākli, ka /pers. E/ labi apzinājās savas darbības sekas un to, ka mantinieki aizstāvēs savas tiesības tiesā, tāpēc atsavināja nekustamo īpašumu; 3) nekustamais īpašums atsavināts tikai par kadastrālo vērtību, neskatoties uz to, ka īpašuma vērtība ir krietni lielāka; 4) tiesa nav ņēmusi vērā apstākli, ka /pers. E/ nav un nekad nav bijusi mūsu ģimenes draugs, paziņa vai radiniece.

[3] Prasītājs/pers. A/ apelācijas instances tiesas sēdē prasību un apelācijas sūdzību uzturēja pamatojoties uz tajās ietvertajiem argumentiem un apsvērumiem.

Prasītājas/pers. B/ pārstāve apelācijas instances tiesas sēdē prasību un apelācijas sūdzību uzturēja pamatojoties uz tajās ietvertajiem argumentiem un apsvērumiem.

Trešās personas pārstāvis apelācijas instances tiesas sēdē norādīja, ka apelācijas sūdzība ir nepamatota un noraidāma, jo trešā persona /pers. D/ nav atbildētāja šajā lietā, līdz ar ko pret viņu nevar tikt vērsts prasījums. Mantojuma atstājēja /pers. F/ nekad nav bijusi nekustamā īpašuma /adrese A/ (turpmāk arī – Dzīvoklis) īpašniece – viņai bija tikai tiesības dzīvokli privatizēt. Pēc mantojuma atstājējas nāves /pers. D/ privatizējusi Dzīvokli par saviem līdzekļiem.

Atbildētāja uz apelācijas instances tiesas sēdi nav ieradusies. 2016.gada 31.martā tiesā saņemts Atbildētājas iesniegums, kurā lūgts lietas izskatīšanu atlikt Atbildētājas veselības stāvokļa dēļ. Dokumenti, kas apliecinātu iesniegumā norādīto nav pievienoti. Pie nodibinātajiem apstākļiem, nekonstatējot Civilprocesa likuma 209.pantā ietvertos pamatus lietas izskatīšanas atlikšanai, Civillietu tiesas kolēģija atzīst par iespējamu izskatīt lietu Atbildētājas prombūtnē, atzīstot viņas neierašanos tiesas sēdē par neattaisnotu.

Motīvu daļa

[4] Civillietu tiesas kolēģija, noklausījusies klātesošo lietas dalībnieku paskaidrojumus, izvērtējusi prasības, apelācijas sūdzības motīvus, pārbaudījusi un novērtējusi lietas materiālus, atzīst, ka prasība sprieduma pārsūdzētajā daļā un apelācijas sūdzība ir pilnībā noraidāmas turpmāk norādīto iemeslu dēļ.

[5] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu, 430.panta trešo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā, un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

No lietas materiāliem Civillietu tiesas kolēģija konstatē, ka ar apelācijas sūdzību pārsūdzēts pirmās instances tiesas spriedums daļā, ar kuru noraidīta prasība daļā par 2012.gada 5.oktobrī starp /pers. E/ un /pers. D/, noslēgtā pirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu un /pers. A/ un /pers. B/ īpašuma tiesību atzīšanu uz nekustamo īpašumu /adrese A/, kadastra Nr. /numurs A/, katram ½ domājamās daļas apmērā.

Tādējādi pārējā daļā pirmās instances tiesas spriedums nav pārsūdzēts un ir stājies likumīgā spēkā, līdz ar ko apelācijas instances tiesai nav tiesiska pamata spriedumu šajā daļā revidēt.

[6] Civilprocesa likuma 432.panta piektajā daļā noteikts, ka gadījumā, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai, šā likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā šādā gadījumā var nenorādīt.

Pamatojoties uz minēto tiesību normu, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija 2015.gada 9.jūnija spriedumā daļā, ar kuru noraidīta prasība daļā par 2012.gada 5.oktobrī starp /pers. E/ un /pers. D/, noslēgtā pirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu un /pers. A/ un /pers. B/ īpašuma tiesību atzīšanu uz nekustamo īpašumu /adrese A/, kadastra Nr. /numurs A/, katram ½ domājamās daļas apmērā, ir pilnīgi un vispusīgi izvērtējusi visus lietas apstākļus, un taisījusi pamatotu spriedumu par prasības noraidīšanu, tādēļ pievienojas šī sprieduma motivācijai un neatkārto tajā minētos argumentus.

[7] Izvērtējot apelācijas sūdzībā ietvertos argumentus un apsvērumus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka tie ir nepamatoti un noraidāmi turpmāk norādīto apsvērumu dēļ.

[7.1] Apelācijas sūdzībā Prasītāji norādījuši, ka tiesa nav vērtējusi visus lietas apstākļus kopumā.

Izvērtējot pirmās instances tiesas spriedumu, Civillietu tiesas kolēģija atrod, ka minētais arguments ir pretrunā sprieduma saturam – no sprieduma izriet, ka pirmās instances tiesa ir vērtējusi visus lietas apstākļus savstarpējā kopsakarā ar tiesību normām un judikatūru, un tieši pamatojoties uz šādu vispusīgu izvērtējumu ir noraidījusi prasību daļā par pirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu un īpašuma tiesību atzīšanu uz Dzīvokli, jo: 1) /pers. D/ īpašuma tiesības uz Dzīvokli ir nostiprinātas zemesgrāmatā; 2) /pers. D/ nav atbildētāja šajā lietā, līdz ar ko nav apmierināmi prasījumi, kuri vērsti pret /pers. D/; 2) /pers. F/ mantojuma masā viņas nāves brīdī neietilpa īpašuma tiesības uz Dzīvokli; 3) /pers. D/ ir labticīga Dzīvokļa ieguvēja.

Pamatojoties uz minēto šis apelācijas sūdzības arguments noraidāms kā nepamatots.

[7.2] Apelācijas sūdzībā Prasītāji norādījuši, ka tiesa nav vērtējusi apstākli, ka /pers. E/ labi apzinājās savas darbības sekas un to, ka mantinieki aizstāvēs savas tiesības tiesā, tāpēc atsavināja nekustamo īpašumu.

Izvērtējot lietas materiālus Civillietu tiesas kolēģija neatrod pierādījumus šim Prasītāju apgalvojumam. Lietā neatrodas neviens pierādījums tam, ka Atbildētāja būtu zinājusi par mantinieku esamību. Tieši pretēji – paši Prasītāji apelācijas sūdzībā norādījuši, ka /pers. E/ nav un nekad nav bijusi Prasītāju ģimenes draugs, paziņa vai radiniece.

Bez tam no lietas materiāliem Civillietu tiesas kolēģija konstatē, ka /pers. F/ ir mirusi 2010.gada oktobrī, zvērināts notārs izsludinājis /pers. F/ mantojuma atklāšanos 2010.gada 27.oktobrī laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" Atbildētāja mantojuma apliecību saņēmusi 2011.gada 24.oktobrī, Atbildētāja īpašuma tiesības uz Dzīvokli ieguvusi 2012.gada 7.martā, noslēdzot pirkuma līgumu ar VAS "Privatizācijas aģentūra", Atbildētāja atsavinājusi dzīvokli trešajai personai /pers. D/ ar 2012.gada 5.oktobra pirkuma līgumu. Par minētajiem apstākļiem lietā nav strīda.

Tāpat lietā nav strīda par to, ka Prasītāji uzzinājuši par /pers. F/ nāvi tikai 2013.gada februārī, kad sākuši veikt aktīvas darbības saistībā ar /pers. F/ mantojumu.

Pie šādiem apstākļiem tiesai nav jebkāda pamata uzskatīt, ka Atbildētājai bija zināms, vai tai bija jāzina par to, ka /pers. F/ ir tuvi radinieki, kuri varētu pretendēt uz viņas atstāto mantojumu.

[7.3] Apelācijas sūdzībā Prasītāji norādījuši, ka nekustamais īpašums atsavināts tikai par kadastrālo vērtību, neskatoties uz to, ka īpašuma vērtība ir krietni lielāka.

Izvērtējot šo argumentu Civillietu tiesas kolēģija atzīst to par nepamatotu, jo privātautonomijas princips privāto tiesību jomā ļauj personai savu īpašumu atsavināt par tādu cenu, par kādu tā vēlas. Bez tam Prasītāji nav iesnieguši tiesai nekādus pierādījumus par to, kāda ir bijusi Dzīvokļa kadastrālā vērtība tā atsavināšanās brīdī trešajai personai /pers. D/ (2012.gada 5.oktobrī), kā arī nav iesniegusi nekādus pierādījumus par Dzīvokļa tirgus vērtību šajā pat laikā.

Pie šādiem apstākļiem šis apelācijas sūdzības arguments ir noraidāms kā nepamatots.

[7.4] Apelācijas sūdzībā Prasītāji norādījuši – tiesa nav ņēmusi vērā apstākli, ka /pers. E/ nav un nekad nav bijusi Prasītāju ģimenes draugs, paziņa

vai radiniece.

Izvērtējot Civillikumā reglamentēto testamentārās mantošanas sistēmu, konstatējams, ka radniecībai testamentārajā mantošanā nav būtiskas nozīmes (atskaitot neatraidāmo mantinieku institūtu). No lietas materiāliem konstatējams, ka Prasītāji nav /pers. F/ neatraidāmie mantinieki.

Pie šādiem apstākļiem minētajam apelācijas sūdzības argumentam nav nekādas juridiskas nozīmes un tas ir noraidāms kā nepamatots.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija 2015.gada 9.jūnija spriedumā daļā, ar kuru noraidīta prasība daļā par 2012.gada 5.oktobrī starp /pers. E/ un /pers. D/, noslēgtā pirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu un /pers. A/ un /pers. B/ īpašuma tiesību atzīšanu uz nekustamo īpašumu /adrese A/, kadastra Nr. /numurs A/, katram ½ domājamās daļas apmērā, ir pilnīgi un vispusīgi izvērtējusi visus lietas apstākļus, un taisījusi pamatotu spriedumu par prasības noraidīšanu šajā daļā.

[8] Civilprocesa likuma 42.panta otrā daļa noteic – ja prasību noraida [...], tiesas izdevumi, kas nav samaksāti iepriekš, piespriežami no prasītāja valsts ienākumos.

No lietas materiāliem Civillietu tiesas kolēģija konstatē, ka nesamaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi apelācijas instancē ir 28,50 *euro*.

Pie nodibinātajiem apstākļiem no Prasītājiem līdzīgās daļās piedzenami nesamaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi, no katra piedzenot 14,25 *euro*.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 204.1.pantu, Prasītajiem nosakāms termiņš labprātīgai sprieduma izpildei daļā par tiesas izdevumu piedziņu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 430., 432., 433. un 434.pantu, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

noraidīt /pers. A/ un /pers. B/ prasību pret /pers. E/, ar trešo personu /pers. D/ , daļā par 2012.gada 5.oktobrī starp /pers. E/ un /pers. D/ noslēgtā pirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu, un /pers. A/ un /pers. B/ īpašuma tiesību atzīšanu uz nekustamo īpašumu /adrese A/, kadastra Nr. /numurs A/, katram ½ domājamās daļas apmērā.

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, valsts ienākumos nesamaksātos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 14,25 *euro* (četrpadsmit *euro* 25 centi).

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, valsts ienākumos nesamaksātos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 14,25 *euro* (četrpadsmit *euro* 25 centi).

Spriedums daļā par tiesas izdevumu piedziņu labprātīgi izpildāms 10 dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas – 2016.gada 20.aprīļa, Augstākās tiesas Civillietu departamentā, kasācijas sūdzību iesniedzot Rīgas apgabaltiesā.

Tiesneši /paraksts/ V.Vazdiķis

/paraksts/ S.Vamža

/paraksts/ O.Blūmfelde